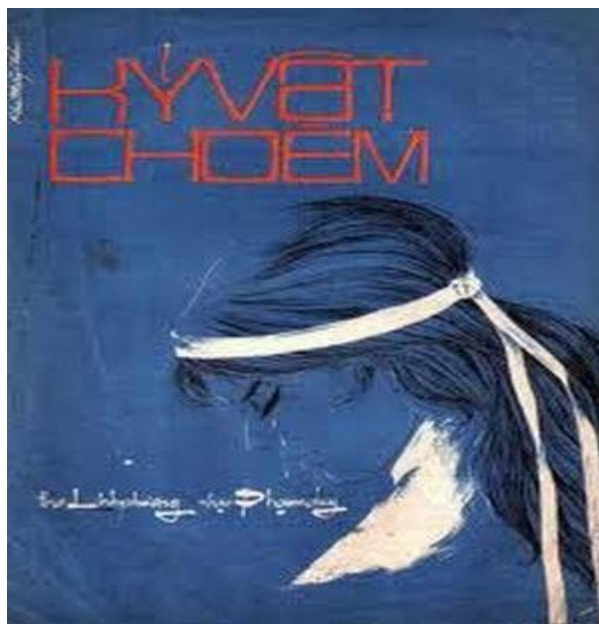

Câu chuyện về bản nhạc "Kỷ vật cho em"

Linh Phương

Nhận được rất nhiều thư đề nghị tôi viết về những sự kiện quanh bài thơ Kỷ Vật Cho Em mà nhạc sĩ Phạm Duy phổ thành ca khúc gây xôn xao giới yêu thơ, yêu nhạc một thời trước năm 1975. Thực tình tôi không biết khởi đầu từ đâu, và viết những sự kiện gì, bởi rất nhiều sự kiện và mình có nên viết hay không? Thôi thì kể lan man một vài chuyện về bài thơ đó vậy. Xuất xứ bài thơ của tôi đăng trên nhật báo Độc Lập vào năm 1970 với tựa đầu tiên "Để trả lời một câu hỏi" đề tặng một người con gái tên Hương. Trang sáng tác của tờ báo này do Ấu Lăng (tức nhà thơ Trần Dạ Từ chồng của nhà văn nữ Nhã Ca) phụ trách.

- * [Kỷ Vật Cho Em - Elvis Phương](#)
- * **Kỷ Vật Cho Em - Julie**
- * **Kỷ Vật Cho Em - Khánh Ly**
- * **Kỷ Vật Cho Em - Lệ Thu**
- * **Kỷ Vật Cho Em - Ngọc Lan**
- * **Kỷ Vật Cho Em - Thái Thanh**
- * **Kỷ Vật Cho Em - Ý Lan**

Tôi thường xuyên đăng bài ở trang này, có thể nói một tháng 30 ngày thì bài tôi xuất hiện khoảng hơn 20 ngày với tên Linh Phương -Vương Thị Ái Khanh và Phạm Thị Âu Cơ.

Khi nhạc sĩ Phạm Duy phổ thành ca khúc với duy nhất tên ông, tôi không có phản ứng gì. Nhưng tôi có người bạn làm việc ở bản tin THT đã đưa vấn đề tác quyền lên trang tin tức của một tờ nhật báo với đại ý "Tác giả Kỷ Vật Cho Em sẽ kiện nhạc sĩ Phạm Duy ra tòa".

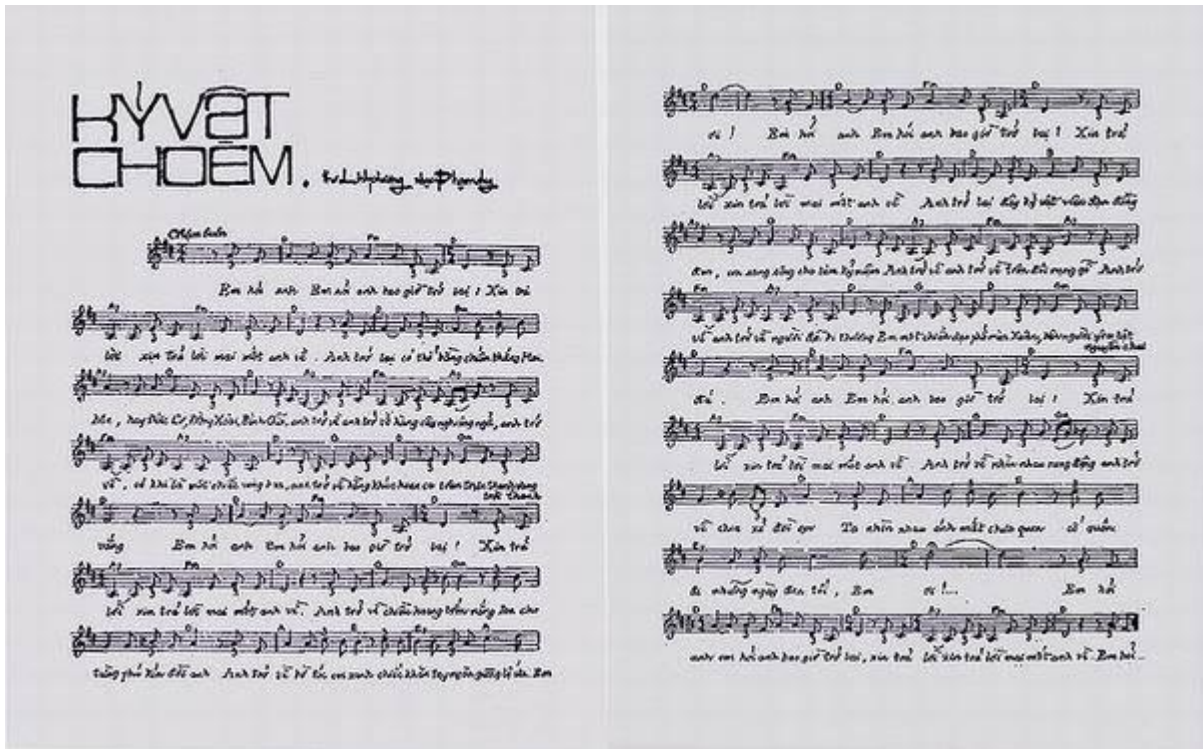

Linh Phương

Tiếp theo là tờ tuần báo Sân Khấu Truyền Hình, tác giả Phan Bảo Quân cho in một bài viết đề cập tác quyền và tên Linh Phương phải được để là đồng tác giả bản nhạc Kỷ Vật Cho Em. Thời đó ở Sài Gòn có trên 20 tờ nhật báo, 30 tờ tuần báo và rất nhiều tạp chí bán nguyệt san, nguyệt san... Và chuyện tác quyền giữa tôi và nhạc sĩ Phạm Duy đều có bài viết, thư nhạc sĩ Phạm Duy gửi tôi, thư tôi trả lời ...hầu hết trên báo chí lúc ấy. Cuối cùng thì một người cháu của Phạm Duy là Phạm Duy Nghĩa tìm gặp tôi tại địa chỉ 104/23 đường Yersin nhà người bạn thân của tôi là nhà thơ Vũ Trọng Quang. Phạm Duy Nghĩa đưa tôi đến phòng trà ca nhạc Đêm Màu Hồng nơi Ban Thăng Long thường xuyên trình diễn. Ở đây, tôi và nhạc sĩ Phạm Duy đã có sự thông cảm với nhau về vấn đề bài thơ Kỷ Vật Cho Em.

Nhạc sĩ Phạm Duy chở tôi trên chiếc xe Trắc-xông đen đến phòng trà Queen-Bee do nhạc sĩ Ngọc Chánh làm chủ xị. Ở Queen-Bee nhạc sĩ Phạm Duy đã giới thiệu tôi trước công chúng về tác giả bài thơ Kỷ Vật Cho Em. Sau cái bắt tay giữa tôi với nhạc sĩ Phạm Duy, nhạc sĩ Ngọc Chánh và quái kiệt Trần Văn Trạch, ca sĩ Thái Thanh đã trình bày bài thơ phổ nhạc này.

Sáng hôm sau, tôi đến tư gia của nhạc sĩ Phạm Duy 215 E/2 đường Chi Lăng- Phú Nhuận ăn cơm và ký hợp đồng bài thơ Kỷ Vật Cho Em tại đây. Trong bản hợp đồng tiền tác quyền là 30.000 đồng (thời điểm đó giá một lượng vàng nếu tôi nhớ không lầm là khoảng 10.000 đồng đến 12.000 đồng), nhưng thực tế thì nhạc sĩ Phạm Duy trả tôi 50.000 đồng (30.000 đồng bằng Sec nhận ở Pháp Á ngân hàng - 20.000 đồng tiền mặt.)

Lúc bản Kỷ Vật Cho em được hát là cuộc chiến tranh Việt Nam trở nên dữ dội, nên đã gây những chấn động lớn lao vào tâm hồn của những quân nhân Sài Gòn cũng như mọi tầng lớp dân chúng. Như trong hồi ký của nhạc sĩ Phạm Duy phát hành đã dành chương hai mươi hai viết về Kỷ Vật Cho em và tác giả có đoạn :

"...Tôi hát bài này trước tiên tại phòng trà Ritz của Jo Marcel với ban nhạc Dreamers, rồi hầu hết các ca sĩ từ Thái Thanh, Lệ Thu, Khánh Ly qua Thanh Lan, Nhật Trường đều thu thanh vào băng nhạc. Bài hát trở thành một hiện tượng lớn của thời đó. Ở phòng trà, khi ca sĩ hát bài đó lên, bao giờ cũng có sự náo động nơi khán thính giả. Nếu là thường dân thì phản ứng cũng vừa phải, nhưng vì hồi đó dân nhà binh ở bốn vùng chiến thuật về Sài Gòn là đi phòng trà và khi trong đám thính giả có một sĩ quan đi nghỉ phép hay một thương phế binh là có sự phản ứng ghê hồn nơi người nghe. Có thể nói bài này gây một không khí phản chiến, nhưng có một cái gì cao hơn chính trị. Nó nói đến định mạng của con người Việt Nam mà ai cũng phải chấp nhận..."

Cuộc chiến tranh càng ngày càng trở nên khốc liệt, nhất là cuộc hành quân Lam Sơn 719 qua bên kia Lào. Có nguồn tin tôi đã nằm lại ở vùng Hạ Lào, không hiểu xuất phát từ đâu, và cái chết của Linh Phương tác giả Kỷ Vật Cho em còn có bài viết của tác giả Trần Tường Trình đăng trên nhật báo Sóng Thần của ông Chu Văn Bình (tức nhà văn Chu Tử) và một số phân ưu chia buồn trên các báo khác. Rồi mặt trận Kampuchea bùng nổ, tôi lại được khai tử thêm lần nữa tại chiến trường này. Lúc đó, anh Thiện Mộc Lan ký giả báo Đuốc Nhà Nam đã cố công tìm sự thật về cái chết của tôi.

Đôi dòng tâm sự của tác giả bài thơ **ĐỀ TRẢ LỜI MỘT CÂU HỎI**

Là một quân nhân, tôi theo đơn vị của mình xuôi quân qua nhiều địa danh, tham gia nhiều trận đánh. Thật bi thảm khi phải đối diện với chuyện sinh tử của cuộc đời chinh chiến nên tôi không thể không viết lên những gì người lính phải gánh chịu. Trong lần tôi ở đơn vị Tiểu đoàn 6 Thần Ưng Cầm Tỳ, Thủy Quân Lục Chiến hành quân tỉnh Chương Thiện, rồi Rạch Giá, Cà Mau, qua Cần Thơ, tôi đã viết bài thơ ĐỀ TRẢ LỜI MỘT CÂU HỎI. Viết vì chứng kiến sự bi thảm mà báo chí thời bấy giờ chưa đề cập đến. Tại sao không thể nói lên hình ảnh đau thương không riêng gì người lính, mà còn có những mất mát đau thương của tình yêu giữa người lính và người hậu phương. Bài thơ được gửi đăng đầu tiên trên nhật báo Độc Lập với tựa ĐỀ TRẢ LỜI MỘT CÂU HỎI, sau đó được nhạc sĩ Phạm Duy phổ thành ca khúc với tựa đề KỶ VẬT CHO EM. Khi ca khúc ra đời vào đầu thập niên 70, tôi hãy còn quá trẻ. Trong bản nhạc, Phạm Duy có sửa đổi phần lời đôi chút cho nhẹ đi những hình ảnh đau thương như trong nguyên văn bài thơ.

LINH PHƯƠNG
Tháng 9, 2012

Sau nhiều ngày tìm hết chỗ này đến chỗ khác qua nhiều nguồn, ký giả Thiên Mộc Lan đã đến nhà nhạc sĩ Phạm Duy như tác giả bài báo đã kể: "...Chúng tôi chợt nghĩ đến nhạc sĩ Phạm Duy, hy vọng rằng giữa nhạc sĩ và nhà thơ có nhiều liên hệ từ lúc Kỷ Vật Cho em ra đời, thế nào Phạm Duy cũng biết rõ về Linh Phương. Khi nghe chúng tôi báo tin Linh Phương đã chết, nhạc sĩ họ Phạm sửng sốt:

- Linh Phương mới thăm tôi cách đây nửa tháng mà. Lẽ nào ...như vậy được. Ôi dời! Tôi nghĩ rằng anh ấy chưa chết đâu... ". Được nhạc sĩ Phạm Duy ghi cho địa chỉ, ký giả Thiên Mộc Lan tìm đến tư gia nhà thơ Vũ Trọng Quang và gặp tôi tại đây.

Báo Đuốc Nhà Nam đã đăng loạt bài 4 kỳ báo qua những tit:

- 1- "Nhà thơ có nhiều huyền thoại, tác giả "Kỷ Vật Cho Em" Linh Phương còn sống hay đã vĩnh viễn ra đi?
- 2- Liên lạc khắp nơi Đuốc Nhà nam mới tìm ra tông tích tác giả Kỷ Vật Cho Em.
- 3- Linh Phương đã nói gì với Đuốc Nhà Nam.
- 4- Linh Phương thích làm thơ nhưng không mang danh "thi sĩ ".

Thực ra, không chỉ bài thơ Kỷ Vật Cho Em làm tốn nhiều giấy mực báo chí, mà còn có 2 bài thơ đăng cùng một số báo trên tờ tuần báo Khởi Hành của Hội Văn nghệ sĩ quân

đội Sài Gòn, đó là bài thơ "Bài cho chiến trường Đông Dương" nói về những cái chết của người Việt Nam trên đất Kampuchea, Hạ Lào...và bài "Từ giã bọn mày" nói về thân phận của những Lao công đào binh. Tôi chỉ còn nhớ 3 khổ thơ của bài này như sau:

*"Từ giã bọn mày mai tao lên núi
Mặc áo lao công đập đá xây thành
Làm bạn vắt mòng chung vui với muối
Đắp lũy thông hào chờ cuộc giao tranh
Từ giã bọn mày tao đi nhật nốt
Võ đạn đồng rơi rớt giữa quê hương
Từ giã bọn mày tao đi nhật nốt
Dưới ruộng- dưới đồng- những máu- những xương...
Từ giã bọn mày xin đừng đưa tiễn
Dù một lần tao làm gã tội nhân
Từ giã bọn mày mai tao xuống biển
Tay ngoãn nghoèo vẽ trợn chữ Việt Nam".*

Khi báo phát hành khoảng một giờ sau thì bị cảnh sát tịch thu tất cả những số báo còn lại. Đây là trường hợp có một không hai vì đây là tờ báo của Hội văn nghệ sĩ quân đội.

Sau năm 1975, đúng hơn là 1978 tôi từ Côn Đảo lang bạt kỳ hồ về Cà Mau, ba chìm bảy nổi, bị người ta "đánh" tơi tả, không còn chỗ dung thân dạt về Kiên Giang cho đến bây giờ. Có những lúc tôi chảy nước mắt khi tự hỏi: "Tại sao người ta không sống với nhau bằng tấm lòng để cư xử với nhau tử tế hơn?"

Có lẽ tôi lan man hơi nhiều, dù còn có biết bao chuyện quanh bài thơ Kỷ Vật Cho em mà tôi chưa thể kể hết, chỉ hy vọng một ngày nào đó tôi viết một cuốn hồi ký, họa may mới dần trải được số phận của bài thơ Kỷ Vật Cho em.

Nguyên văn bài thơ :

Kỷ Vật Cho Em

*Em hỏi anh bao giờ trở lại
Xin trả lời mai mốt anh về
Không bằng chiến thắng trận Pleime
Hay Đức Cơ- Đồng Xoài- Bình Giả
Anh trở về hàng cây nghiêng ngã
Anh trở về hòm gổ cài hoa
Anh trở về bằng chiếc băng ca
Trên trục thặng sơn màu tang trắng
Mai trở về chiều hoang trốn nắng
Poncho buồn liệm kín hồn anh
Mai trở về bờ tóc em xanh
Vội vã chít khăn xô vĩnh biệt
Mai anh về em sầu thê thiết*

Kỷ vật đây viên đạn màu đồng
Cho em làm kỷ niệm sang song
Đời con gái một lần dang dở
Mai anh về trên đôi nạng gỗ
Bại tướng về làm gã cụt chân
Em ngại ngùng dạo phố mùa xuân
Bên người yêu tật nguyền chai đá
Thì thôi hãy nhìn nhau xa lạ
Em nhìn anh - ánh mắt chưa quen
Anh nhìn em - anh cố sẽ quên
Tình nghĩa cũ một lần trần trối

Linh Phương

Nguồn: <https://sites.google.com/site/ccamnhac/ccan-7>

www.vietnamvanhien.org

VIỆT NAM VĂN HIẾN
www.vietnamvanhien.info

AN LẠC & TỰ CHỦ

TỦ SÁCH VĂN HIẾN VỚI HƠN 9200 TÁC PHẨM